MUHBA 80

El museu de la ciutadania



Brangulí, sense data. Bon Pastor. Font: IMHAB

LES CASES BARATES DEL DISTRICTE DE SANT ANDREU
MUHBA BON PASTOR

EL MUSEU DE L'HABITATGE DE BARCELONA

Dossier de Premsa

MUHBA MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA

Ajuntament de Barcelona

Obre el nou equipament Les Cases Barates al Districte de Sant Andreu

El nou equipament **Les Cases Barates del Bon Pastor - MUHBA Bon Pastor (El museu de l'habitatge de Barcelona)** vol reflectir la memòria de la història de l'habitatge a Barcelona durant el s. XX mitjançant la museïtzació d'una illa de les cases barates d'aquest barri obrer, un dels quatre polígons d'habitatges construïts a la ciutat el 1929.

L'illa està formada per setze cases, de les quals s'han museïtzat deu: quatre mostren la lluita per l'habitatge a la ciutat i les altres quatre, com es vivia al barri del Bon Pastor i l'evolució dels interiors de les cases barates entre 1929 i 2017. Les dues restants mostren aspectes generals entorn de les temàtiques representades a més de tenir espais destinats a usos veïnals i comunitaris.

El procés de creació de l'espai ha estat possible per la complicitat establerta entre els veïns i veïnes, el Districte de Sant Andreu, i el MUHBA (ICUB).

Pla de Barris i pressupost

La millora dels centres educatius del barri del Bon Pastor, la construcció de nous equipaments com el *Casal de gent gran* i la millora de l'espai públic amb la reforma del carrer Caracas i la plaça Mossèn Joan Cortinas han estat algunes de les intervencions principals del Pla de Barris. Els projectes educatius i culturals han tingut també una rellevància especial en aquesta estratègia per dotar el barri del Bon Pastor de majors oportunitats en aquests àmbits. En aquest sentit, **salvaguardar la memòria històrica local és també una de les línies d'actuació del Pla de Barris**. En aquest àmbit, un dels projectes més rellevants ha estat la museïtzació d'una illa d'habitatges de les Cases Barates del Bon Pastor, que es converteix en un nou equipament per al barri.

Des del Pla de barris també s'ha treballat en l'acompanyament al **reallotjament del veïnat de les Cases Barates en els nous edificis creats per l'IMHAB**. Aquest programa garanteix que el canvi de la vida en cases a pisos sigui el menys traumàtic possible, establint mecanismes de foment de la convivència, reforçant els vincles entre el veïnat dels nous edificis i assessorant per a un major confort de les famílies. Des d'aquest programa s'ha contribuït a la **diversificació de les memòries a nivell comunitari recollint històries de vida de dones del barri en el seu àmbit laboral.**

La intervenció de **museificació de les cases barates ha tingut un cost de 2.650.000 €** (2.500.000 € aportats pel Pla de Barris i 150.000 € pel Districte de Sant Andreu).

Ajuntament de Barcelona

El projecte museístic cases barates

Els fonaments



Visita d'obra, gener 2023. Toni Martínez

1. **Un projecte compartit.** Els primers passos cap al Projecte museístic Cases Barates es van fer el 2010, per iniciativa de l'Associació de Veïns i Veïnes del Bon Pastor, que va aconseguir el suport del Districte de Sant Andreu. La proposta va consolidar-se amb l'aliança amb el MUHBA, que forma part de l'ICUB. Després d'una dècada de treballs, el Pla de barris va fer possible el nou espai museístic. Tot el procés, de la recerca històrica fins a la creació de la col·lecció i la intervenció a les cases, ha estat una tasca conjunta entre MUHBA, entitats veïnals, universitats i altres institucions. Alhora, es van posar les bases per a una gestió compartida de l'equipament.



Manifestació per demanar ambulatori. Bon Pastor, 1975. Víctor. AFB

2. **Un testimoni cabdal de l'habitatge popular.** Els polígons de cases barates acabats el 1929 van ser el primer model d'habitatge social de Barcelona. Dos es van situar vora el Besòs, en terrenys aleshores de Santa Coloma de Gramenet: Baró de Viver i Milans del Bosch, l'actual Bon Pastor. Un factor que ha fet d'aquest darrer un lloc singular respecte d'altres barris de classe treballadora ha estat el seu caràcter de banc de proves de propostes d'habitatge diverses, no sempre realitzades, al llarg del segle XX i fins a temps recents. MUHBA Bon Pastor conté les seccions del museu dedicades a l'habitatge popular: 34 (Allotjar les majories) i 35 (Les Cases Barates.)

3. **Una proposta d'història pública.** La base del projecte MUHBA Bon Pastor ha estat la recerca en història urbana, a partir de fonts escrites, orals, gràfiques, fotogràfiques, fílmiques i arqueològiques, compartida amb un ampli ventall acadèmic, incloent els estudiosos del Bon Pastor. Es tracta d'un projecte d'història pública de proximitat i de ciutat, en el qual la doble escala resulta decisiva, amb un enfocament comparatiu de la història de l'habitatge obrer a Europa. El propòsit, a cavall de la història i de la memòria, és mostrar la trajectòria de l'habitatge popular a Barcelona en conjunt i a les cases barates del Besòs, Bon Pastor i Baró de Viver, en particular.

4. **Un enfocament de doble escala.** El plantejament museològic s'alimenta de noves recerques i treballs previs, en especial de la instal·lació *Habitar Barcelona. Reptes, combats i polítiques al segle XX* a MUHBA Oliva Artés (2022), dels projectes *La ciutat dels polígons* i *Barcelona vista del Besòs*, que miren cap al centre de la ciutat des de les perifèries, i també dels estudis impulsats per l'AVV Bon Pastor. Es proposa una museologia en clau històrica i a doble escala: abordar el barri per explicar la ciutat, i viceversa, amb referències al món obrer europeu. Els interrogants sobre l'habitatge es formulen al principi, per tal de preguntar-se sobre les opcions al llarg del temps, defugint la linealitat d'una deriva històrica inevitable.

5. ***Allotjar les majories. Barcelona, 1860-2010*** **(secció 34 del MUHBA).** L'escassetat i les deficiències de l'habitatge popular ha estat un problema a moltes ciutats. L'exposició mostra les polítiques de construcció i les pautes d'accés a l'habitatge de les majories urbanes al llarg del segle XX a Barcelona: d'un lloguer inassumible al principi, a una duríssima postguerra, a una adquisició quasi obligada del pis en propietat en el franquisme tardà i, finalment, als avenços en democràcia, tot i que les intervencions van ser més efectives a l'espai públic que no als habitatges. Completen el projecte de l'exposició els films *De la casa al pis* (2021) i *Els reptes de l'habitatge al segle XX a Barcelona* (2022), fets des del museu i que es projecten a la sala d'actes.



Carrer Carrer Tàrrega, 1949. Joana Melenchón

6. ***Viure a les Cases Barates. Bon Pastor, 1929-2010*** **(secció 35 del MUHBA).** El treball de reconstrucció de quatre cases barates reflecteix la trajectòria del Bon Pastor entre 1929 i 2010, amb un breu epíleg fins al 2022. Cada casa mostra un dels grans períodes que s'han pogut distingir en la història del barri: 1929-1952, Escassetat; 1953-1974, *Desarrollisme*; 1975-1993, Reforma; i 1994-2010, Replantejament. El projecte s'allunya de les restitucions immersives, per mantenir-se a prop de les dades arqueològiques i de la recerca històrica. Completen l'exposició el documental *Bon Pastor, un segle de Barcelona* i la col·lecció de documents de planejament que es mostren a la sala polivalent.



Dogville, 2019

7. **Un centre de coneixement obert.** La conversió del MUHBA en museu de la ciutadania, amb motiu del seu 80è aniversari l'any 2023, comporta un repte triple: mostrar la història urbana a partir dels elements patrimonials, actuar com a centre de coneixement, i resultar significatiu tant per els veïns de l'entorn pròxim com per a les persones que venen de lluny. La confluència entre les aproximacions de ciutat i de proximitat permet d'aprofundir en un model nou d'entitat cultural on s'entrellacen patrimoni, museu i ciutadania, en un espai de coneixement de gestió compartida entre el MUHBA (ICUB), el Districte de Sant Andreu i el Centre d'Estudis - Arxiu Vilabesòs, com a entitat resident.

8. **Un node de l'Eix patrimonial i museístic del Besòs.** L'espai museístic de les Cases Barates forma part de l'eix proposat pel MUHBA per mostrar la metròpoli des dels territoris d'expansió urbana del segle XX al llarg del riu Besòs, entès com "eix de patrimoni i museus". Un eix que permet substanciar verbs fonamentals de la vida urbana: *proveir* a la Casa de l'Aigua, *treballar* a Fabra i Coats, *habitar* al Bon Pastor i *urbanitzar* a Oliva Artés. Aquest conjunt patrimonial es completa amb la Fundació Maquinista i Macosa, dedicada a la mobilitat, i els museus dels municipis metropolitans veïns de Montcada, Santa Coloma i Sant Adrià. A partir de MUHBA Bon Pastor, el recorregut permet visitar múltiples polígons d'habitatge, tal com s'explica en el llibret *La ciutat dels polígons.*

Ajuntament de Barcelona

La realització

1. **La compilació de fonts escrites, orals, gràfiques i fílmiques.** El buidatge dels arxius relacionats amb els orígens i la història de les Cases Barates i dels seus habitants a l'antic Patronat Municipal de l'Habitatge, l'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona i l'Arxiu Municipal de Santa Coloma, entre d'altres, ha permès fonamentar noves visions sobre la seva trajectòria. Alhora, s'ha fet un treball intensiu de compilació de fonts gràfiques i de creació de noves fonts orals i videogràfiques, amb la sistematització de nombroses entrevistes amb persones que viuen o han viscut al Bon Pastor.



Entrevista a Antonio Rongera. MUHBA

2. **El seguiment arqueològic.** El projecte s'ha executat amb seguiment arqueològic, que ha permès descobrir elements que documenten tant la transformació de la disposició dels espais i les mesures contra la humitat, com la varietat de solucions adoptades, al llarg del temps, per fer més confortables les cases. La cerca arqueològica, incloent-hi els béns mobles, ha estat especialment important per tenir una idea clara de les estructures, dels equipaments bàsics de cuines, banys i patis, així com dels acabats de terres, parets i sostres. També ha permès inventariar amb rigor centenars d'objectes.

3. **La rehabilitació de les cases.** El projecte de rehabilitació arquitectònica fou debatut entre tècnics, entitats i Districte, i la seva execució ha comptat amb seguiment arqueològic i de restauració, en un conjunt que no té cap protecció patrimonial. A l'exterior s'ha diferenciat entre la façana del carrer Bellmunt, restituïda com era el 1929, i la del carrer Barnola, deixada com al 2016, quan van marxar els seus habitants. A l'interior s'han mantingut el ritme modular de les cases i els testimonis de parets i paviments, amb tres zones diferenciades. (1) A la meitat nord s'han recombinat els espais, segons el programa exigit per l'equipament comunitari. (2) A la meitat sud, de la banda de Bellmunt, dedicada a les exposicions, s'ha mantingut la divisió entre cases, sense els envans interiors. (3) A la meitat sud, de la banda de Barnola, s'han restituït la disposició i l'afaiçonament dels interiors per mostrar l'evolució de les Cases Barates des de 1929 al principi del segle XXI.



Plafons informatius a MUHBA Bon Pastor. MUHBA

4. **La creació d'una col·lecció.** La constitució de la col·lecció de béns mobles ha estat possible gràcies a la col·laboració ciutadana. El treball compartit entre les persones del barri i l'equip format pel MUHBA ha permès compilar un arxiu d'escrits, fotografies i filmacions, a més d'aplegar mobles i objectes de tota mena, que, sistematitzats com a estoc de base per a la Col·lecció d'Història Contemporània de Barcelona, han d'estar a disposició de la ciutadania com una part de l'arxiu del projecte. L'exposició pública que es va fer dels avenços en la col·lecció, amb una instal·lació a la manera escenogràfica del film *Dogville* el 30 de març de 2019, a la plaça de Vilabesòs, va donar impuls social i institucional al projecte.

5. **Els treballs de restauració.** La col·lecta de tota mena de béns mobles per documentar les Cases Barates i per poder dotar d'elements originals al nou espai museístic ha estat un procés complex, atesa la varietat d'objectes que s'havien de recuperar, abans de fer-ne una tria més definitiva, i la quantitat de béns mobles per restaurar, de cadires a electrodomèstics. L'experiència, però, ha obert noves vies de treball, perquè, fins ara, els mobles de les col·leccions barcelonines eren seleccionats sobretot per la seva qualitat formal o material, mentre que, en aquest cas, es tracta de mobiliari funcional i de consum de baix preu, d'aglomerat, de fòrmica i d'altres materials d'origen polimèric.



Feines del treball de restauració. MUHBA

Un nou equipament per al barri

El procés de transformació de les antigues Cases Barates, que inclourà nou habitatge públic a més dels edificis ja construïts de reallotjament, així com el gran pas endavant que suposarà la urbanització dels antics terrenys de la Mercedes amb l'arribada de nou veïnat, ha fet necessari actualitzar el pla d'equipament del barri. Així doncs, Bon Pastor guanya amb aquest espai museístic un nou equipament també per a usos veïnals i comunitaris, que caldrà completar amb nous equipaments a l'illa Mercedes.

De la mateixa manera que la reurbanització i millora de les Cases Barates ha generat nous àmbits per al barri, les futures transformacions dels entorns de Mercedes i Maquinista acolliran noves veïnes i veïns, a més de crear més espais verds i un canvi important per al barri, que quedarà més connectat amb el barri veí de Sant Andreu de Palomar.

El gran nombre d'activitats culturals, socials i comunitàries que es duen a terme al Bon Pastor podran tenir lloc a aquest espai, completant l'oferta de sales disponibles de la biblioteca i el centre cívic.

Ajuntament de Barcelona

Directori

Recepció
El Projecte museístic *Cases Barates*. Consultes i publicacions

A. PASSADÍS I PATIS

Interrogar l'habitatge al segle XXI
Juguem a cases... i a fer ciutat (espai infantil)

B. *CASES BELLMUNT*

Allotjar les majories. Barcelona, 1860-2010
L'habitatge i la nova ciutat, del s. XIX al s. XX: L'esclat del dèficit d'allotjament; Polígons, densificació i propietat; Millora urbana amb poc habitatge social, cap al s. XXI

C. *CASES BARNOLA*

Viure a les Cases Barates. Bon Pastor, 1929-2010
Casa 1, 1929-1952. *Escassetat*
Casa 2, 1953-1974. *Desarrollisme*
Casa 3, 1975-1993. *Reforma*
Casa 4, 1994-2010. *Replantejament*

D. AULA POLIVALENT

Bon Pastor: un segle de Barcelona (documental, 18 minuts)
Laboratori d'història i memòria
Espai disponible per a usos veïnals

E. SALA D'ACTES

Migracions, barris, metròpoli (vídeo loop)
Museu escola
Espai disponible per a usos veïnals

F. CENTRE D'ESTUDIS-ARXIU VILABESÒS

Espai de treball
Arxiu i reserva de col·lecció

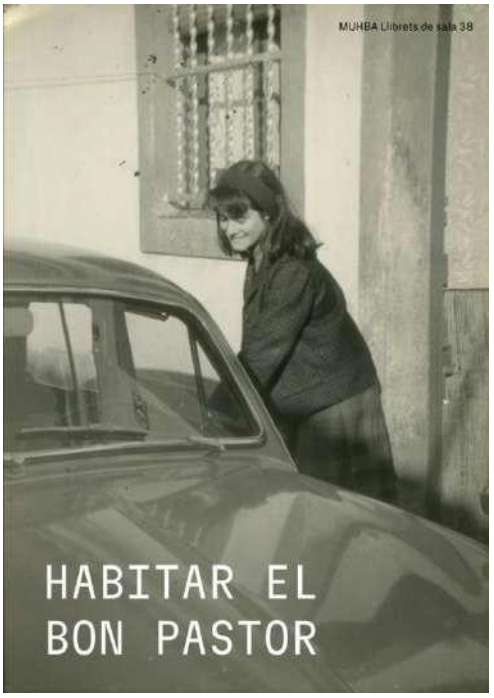
Ajuntament de Barcelona



Ajuntament de Barcelona

Les exposicions

Viure a les Cases Barates. Bon Pastor, 1929-2010



Portada llibret de sala de l'exposició

La restitució patrimonial i exposició mostra els períodes claus en la trajectòria d'un barri que és un magnífic exponent de l'evolució de la ciutat des del punt de vista de l'habitatge i la cohesió social dels barris al llarg del segle XX. El treball de reconstrucció de quatre cases barates reflecteix la trajectòria del Bon Pastor entre 1929 i 2010, amb un breu epíleg fins al 2022.

Cada casa mostra un dels grans períodes que s'han pogut distingir en la història del barri:

- **Casa 1:** *Escassetat* (1929-1952) La vida a les Cases Barates entre dues dictadures
- **Casa 2:** *Desarrollisme* (1953-1974) Una època de represa i creixement econòmic
- **Casa 3:** *Reforma* (1975-1993) Canvi d'època i de perspectives
- **Casa 4**: *Replantejament* (1994-2010) Final de cicle i noves expectatives

Un element a destacar a cada una de les cases són les **càpsules àudiovisuals temàtiques a partir dels testimonis i referendats per documentació primària.**

El projecte s'allunya de les restitucions immersives, per mantenir-se a prop de les dades arqueològiques i de la recerca històrica. Completen l'exposició el documental *Bon Pastor, un segle de Barcelona* i la col·lecció de documents de planejament que es mostren a la sala polivalent.

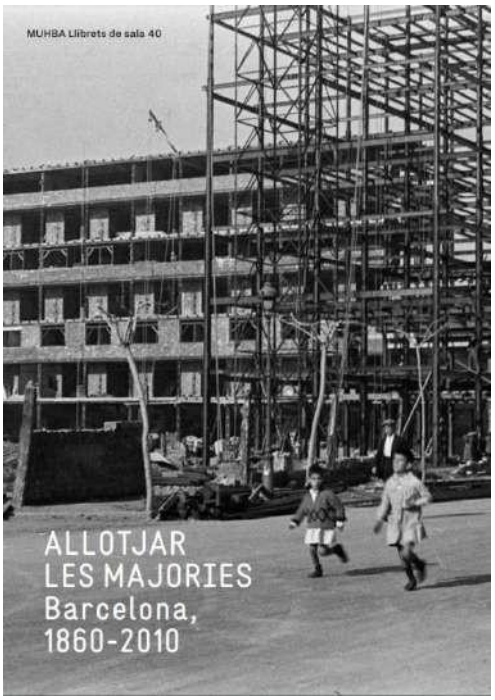
Ajuntament de Barcelona

Llibret de sala de l'exposició *Viure a les cases barates. Bon Pastor 1929-2010*



Carrer Barnola, dècada de 1960. Família Rosa Martín

Allotjar les majories. Barcelona, 1860-2010



Portada llibret de sala de l'exposició

L'habitatge ha estat un repte constant a la ciutat contemporània. Les deficiències dels habitatges destinats a les classes populars han estat un problema compartit a moltes grans ciutats arreu del món.

L'exposició mostra les polítiques de construcció i les pautes d'accés a l'habitatge de les majories urbanes al llarg del segle XX a Barcelona: d'un lloguer inassolible al principi, a una duríssima postguerra, a una adquisició quasi obligada del pis en propietat en el franquisme tardà i, finalment, als avenços en democràcia, tot i que les intervencions van ser més efectives a l'espai públic que no als habitatges.

Completen el projecte de l'exposició els films *De la casa al pis* (2021) i *Els reptes de l'habitatge al segle xx a Barcelona* (2022), fets des del museu i que es projecten a la sala d'actes.

Ajuntament de Barcelona

Llibret de sala de l'exposició *Allotjar les majories. Barcelona 1860-2010*



Barri de La Guineueta, 1966, autor desconegut.
Arxiu Fotogràfic de Barcelona

Les activitats

A MUHBA Bon Pastor es realitzaran activitats educatives i es programaran activitats, diàlegs i seminaris del Centre de Recerca, Documentació i Debat del Museu. L'eix vertebrador de les activitats serà el verb *habitar*.

D'altra banda, les activitats educatives i visites escolars seran activitats compartides amb el Centre d'Estudis – Arxiu Vilabesòs.

Ajuntament de Barcelona

Crèdits

El projecte es va iniciar el 2010, per iniciativa de l'Associació de Veïns i Veïnes del Bon Pastor, que va aconseguir el suport del Districte de Sant Andreu i de l'Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona. La proposta va consolidar-se amb l'aliança amb el Muhba, que forma part de l'ICUB. Després d'una dècada de treballs, el finançament a través del Pla de barris de Barcelona han fet possible el nou espai museístic. Tot el procés, de la recerca històrica fins a la creació de la col·lecció i la intervenció a les cases, ha estat una tasca conjunta entre Muhba, entitats veïnals, universitats i altres institucions. El projecte no hauria estat possible sense la col·laboració entusiasta, metòdica i duradora dels veïns i veïnes del Bon Pastor i de l'AVV Bon Pastor.

Ideació i direcció del projecte: Joan Roca i Albert
Rehabilitació i arquitectura: Aurora Fernández i Ricard Mercadé
Comissariat espais expositius: Manel Guàrdia, Maribel Rosselló, Paolo Sustersic
Responsable Muhba Bon Pastor: Carmen Cazalla Ocaña
Coordinació tècnica: Carmen Cazalla Ocaña, Aina Mercader Sbert, Marta Iglesias Urbano i Mónica Martínez Bajo

RESTAURACIÓ I REHABILITACIÓ
Promotor i gestor: Barcelona d'Infraestructures Municipals (BIMSA)
Autors del projecte: Aurora Fernández i Ricard Mercadé
Coordinació del projecte: Maria Moles Verhoek
Coordinació d'edificació: Anton Andreu Bruguera
Museografia: Andrea Manenti
Assistència en el projecte arquitectònic: Carol Jerez Castillo, Laia García i González, Elisabeth Pino, Ariadna Ardèvol
Administració Marta Anglí i Mera
Càlcul d'estructures: Luís Ignacio Eskubi i Cristina Mas
Estudi geotècnic: Jorge Cabrera. Applus Norcontrol
Amidaments: Raül Cabeza
Fotografia: Julio Mesa Arboleda "Juliotavolo"

Direcció d'obra: Eptisa, enginyeria i serveis, SAU
Direcció d'execució d'obres: Jaume Torras
Assistència tècnica. Direcció d'obres: Ester Lagunas
Projecte i càlcul d'instal·lacions: David Camacho Esquinas
Gestió ICUB del Projecte Muhba Bon Pastor: Carles Vicente, Jaume Muñoz, Marc Aureli Santos, Marc Pinedo, Departament de Producció

Coordinació Projecte Muhba-Bimsa: Aina Mercader Sbert
Assessorament patrimonial: Joan Roca i Albert
Seguiment Muhba de l'obra: Maria Dolors Aguadé

Cales arqueològiques:
Agustín Gamarra Campuzano, Mariona Parera Perelló, Alfonsa Saavedra Rol
Assessorament en conservació i restauració:
Natalia Hervás

Gestió de les obres: Natursystem, S.L.
Per part de la UTE: Noelia Almanza Madera, Annabel Blanco Pozo, Carolina Gimeno Ramon, José Miguel Merino Malpartida, David Pérez Planas, Juan José Rodríguez Bujardón, Rubén Arcadi Romero Gracia, José David Salvador Domínguez, Pere Valentí Solé Escolà, Nerea Torrecilla Paul, Muhammad Waris
Coordinació de seguretat i salut: Luz Helena, Sense risc.cat

Han treballat a l'obra, entre altres: David Alcántara, Pau Beltran, Abderrahim Benharrak, Joan Castro, Olga Ceni García, Manuel de la Orden, Nelson Ferreira, Manuel Flores, Jordi García Camuñas, Daniel Hernández Fernández, Esau Ibáñez Serrat, Moussa Keita, Alfredo López, Enrique López, Juan Francisco López, Jordi Magí Roger, Alberto Martín, Cesáreo Martín, Ladislao Martín Mus, Ismael Martínez, Sabamby Mbayé, Daniel Méndez, Roberto Méndez, César Mercado, Alex Molero, Francisco Javier Moreno, Khalil Mounsi, Adrián Pancorbo Torres, Esther Puigdevall Sayol, Marc Rigol Aguilar, Eliseo Ventura Cruz, Marcos Ventura Cruz, Jordi Torrent, Muhammed Waris

Coordinador dels equips audiovisuals: Roger Esplugas
Assessorament xarxes: ICUB, Daniel Cárceles
Empreses col·laboradores: Audiovisuales Data SL, Inadhoc Habitat, S.L., Natur System, Eptisa, Solvetia, S.L., Taller de Ceràmica SOT

Ajuntament de Barcelona

RESTITUCIÓ PATRIMONIAL DE LES QUATRE CASES

Viure a les Cases Barates. Bon Pastor, 1929-2010
Organització i producció: Museu d'Història de Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona

Direcció: Joan Roca i Albert i Carmen Cazalla Ocaña
Comissariat: Paolo Sustersic
Museografia: Andrea Manenti

Coordinació: Carmen Cazalla Ocaña i Aina Mercader Sbert

Recerca i documentació: Aina Mercader Sbert i Paolo Sustersic
Documentació gràfica: Marta Delclòs Raventós
Documentació de béns mobles: Natalia Hervás i Paolo Sustersic
Seguiment arqueològic: Toni Fernández, Jordi Ramos i Natalia Hervás
Disseny gràfic: Andrea Manenti i Paula Sánchez Martínez
Conservació preventiva i restauració: Natalia Hervás, Ona Curto i Olga Ceni

Gestió d'imatges i documents: Carmen Cazalla Ocaña i Aina Mercader Sbert
Revisió lingüística i traduccions: Addenda
Fotografia de documents: Marta García Hoyos
Maquetes: Taller de maquetes de l'ETSAV-UPC
Producció i muntatge: Croquis, S.A. i Aliance-Brother, S.L.
Transport: Aliance-Brother, S.L.
Assegurances: XL Insurance Company i Marsh S.A.

Audiovisuals

Bon Pastor, un segle de Barcelona
Direcció: Paolo Sustersic i Joan Roca
Guió: Paolo Sustersic
Coordinació: Carmen Cazalla i Aina Mercader
Recerca i documentació: Aina Mercader i Paolo Sustersic
Documentació gràfica: Marta Delclòs
Fotografia plànols: Marta García
Realització i producció: Broadcaster Content Agency

Bon Pastor. La construcció participativa d'un museu de l'habitatge
Direcció: Carmen Cazalla i Joan Roca
Guió: Sònia Pons i Paula Ustarroz (newdivision.es)
Coordinació: Carmen Cazalla i Aina Mercader
Recerca i documentació: Aina Mercader
Documentació gràfica: Marta Delclòs
Realització i producció: Sònia Pons i Paula Ustarroz (newdivision.es)

Bon Pastor. De la casa al pis
Direcció: Carmen Cazalla i Joan Roca
Guió: Sònia Pons i Paula Ustarroz (newdivision.es)
Coordinació: Carmen Cazalla i Aina Mercader
Recerca i documentació: Aina Mercader
Documentació gràfica: Marta Delclòs
Realització i producció: Sònia Pons i Paula Ustarroz (newdivision.es)

Píndoles audiovisuals de les cases museu
Direcció: Carmen Cazalla, Aina Mercader i Joan Roca
Guió: Paula Ustarroz, Sònia Pons i Paolo Sustersic
Coordinació: Carmen Cazalla i Aina Mercader
Entrevistes: Sònia Pons i Paula Ustarroz.
Recerca i documentació: Aina Mercader
Recerca i documentació gràfica: Marta Delclòs
Realització i producció: Sònia Pons i Paula Ustarroz (newdivision.es)

Imatges: Carmina Álvarez, Sonia Amable Abellan, Purificación Aparicio, Amparo Asensio, Archivo ABC-Fotos, Arxiu dels Amics de la Fabra i Coats, Arxiu de Betevé, Arquebisbat de Barcelona - Arxiu Diocesà de Barcelona (ADB), Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB), Arxiu Històric del Poblenou (AHPN), Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB), Arxiu de l'Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona (IMHAB), Arxiu Intermedi – Ajuntament de Barcelona, Arxiu Montserrat Tarradellas, Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB), Arxiu Municipal del Districte de Sant Andreu (AMDSA), Arxiu Municipal del Districte de Sants Montjuïc (AMDS), Arxiu Municipal de Santa Coloma de Gramenet (AMSCG), Arxiu Nacional de Catalunya (ANC), Arxiu Photoaisa, Arxiu de TV3-Televisió de Catalunya, Associació de comunicació social Tortuga Roja, Cristóbal Baños, BCNROC [en línia]: Repositori Obert de Coneixement de l'Ajuntament de Barcelona, Rosa Maria Bayà, Ferran Blaya, Teresa Bullich-Fradera, Biblioteca del Col·legi d'Arquitectes de Barcelona (COAC), Biblioteca Nacional de España (BNE), Biblioteca Virtual de Prensa Histórica (BVPH) Josep Capsir, Santiago Cordero, Paquita Delgado, Pepe Encinas, Chema Fanlo, Antonio Fernández Calahorro, Fons Ferran Blaya, Amador Ferrer, Manolita Fraile, Ginés Gago, Lola García, Hemeroteca de La Vanguardia, Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC), Àngels Janer, Ángel López, Pepin López, Kim Manresa, Rosa Martín, Joana Melenchón, Museu Torre Balldovina, Arxiu d'Imatges (MTB), Antoni Remesar, Concha Rodríguez, Josep Maria Romero, Antonio Rongera, Juanjo Sánchez, Maite

Sánchez, Trencadís-Fons Locals digitalitzats xarxa de biblioteques municipals-Diputació de Barcelona, Montserrat Sitges, Lola Vilaplana.

Allotjar les majories. Barcelona 1860-2010
Organització i producció: Museu d'Història de Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona
Comissariat: Manel Guàrdia i Maribel Rosselló, amb la col·laboració d'Amador Ferrer i Paolo Sustersic

Coordinació de l'exposició: Marta Iglesias i Mónica Martínez (Viureart)
Documentació gràfica: Marta Delclòs i Marta Iglesias
Museografia i disseny gràfic: Andrea Manenti
Assessorament: Joan Roca i Albert
Conservació preventiva i restauració: Olga Ceni, Ona Curto, Lídia Font (coordinació), Natalia Hervás, Anna Lázaro, Núria Miró i Carla Puerto

Gestió d'imatges i documents: Marta Iglesias i Mónica Martínez (Viureart)

Revisió lingüística i traduccions: Addenda
Maquetes: Taller de maquetes de l'ETSAV-UPC
Producció museogràfica i muntatge: Croquis, S.A.
Transport: Aliance-Brother, S.L.
Assegurances: XL Insurance Company i Marsh S.A.

Audiovisuals
Bombolla immobiliària i emergència habitacional
Guió i direcció: Manel Guàrdia i Maribel Rosselló
Coordinació: Marta Iglesias i Mónica Martínez
Revisió: Joan Roca i Albert
Recerca arxivística: Copilotos S.L.
Realització i producció: Alba Aguilar, Mapie García-Santamarina i Jaume Montané (Copilotos S.L.)

L'habitatge social a Europa, 1945-1975
Guió i direcció: Paolo Sustersic
Coordinació: Marta Iglesias i Mónica Martínez
Recerca i documentació: Cristina Camps i Paolo Sustersic
Realització i producció: Alba Aguilar, Mapie García-Santamarina i Jaume Montané (Copilotos S.L.)

Fragments de la pel·lícula* Serà tu tierra*, de Llorenç Soler de los Mártires. Barcelona, 1966
Guió i direcció: Manel Guàrdia i Maribel Rosselló
Coordinació: Marta Iglesias i Mónica Martínez
Realització i producció: Alba Aguilar, Mapie García-Santamarina i Jaume Montané (Copilotos S.L.)

Imatges: Archivo General de la Administración (AGA), Arxiu Alamy, Arxiu Diocesà de Barcelona (ADS), Arxiu ETSAB, Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB), Arxiu Fotogràfic del Museu de Badalona, Arxiu Ginés Cuesta, Arxiu Biblioteca de la Universitat d'Heilderberg, Arxiu Getty Images, Arxiu Hansaviertel Berlin (AHB), Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB), Arxiu Històric del Poblenou (AHPN), Arxiu Històric de Roquetes-Nou Barris (AHR-NB), Arxiu Històric del COAC, Arxiu Huertas Clavería, Arxiu Kim Manresa, Arxiu La Vanguardia, Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB), Arxiu Municipal del Districte de Ciutat Vella (AMDCV), Arxiu Municipal del Districte de Gràcia AMDG, Arxiu Municipal de l'Hospitalet (AMLH), Arxiu Municipal del Districte de Les Corts (AMDC), Arxiu Municipal del Districte d'Horta-Guinardó (AMDHG), Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí (AMDSM), Arxiu Municipal del Districte de Sants-Montjuïc (AMDS), Arxiu Nacional de Catalunya (ANC), Arxiu Pepe Encinas, Arxiu Photoaisa, Arxiu PHOTOPQR/Le Progres/Archives Progres, Arxiu revista El Poblenou, Arxiu TV3, Associació per la Recerca i la Divulgació de la Memòria Històrica de Trinitat Vella (ATV), Biblioteca de Catalunya (BC), Biblioteca Nacional de España (BNE), Bibliothèque Nationale de France (BNF), Col·lecció particular Carles Cardoner (CPCC), Col·lecció particular família Sánchez Martínez (CPSM), Col·lecció particular Francesc Cano (CPFC), Col·lecció particular Mercè Tatjer (CPMT), Federació d'Associació de Veïns de Barcelona FAVB, Fons Familiar Teresa Bullich, Fons fotogràfic de 'Finestres de la memòria', projecte impulsat pel Centre Cultural La Casa Elizalde, Institut Català del Sòl INCASOL, Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya (IEFC), London Metropolitan Archives (LPA), Museu d'Història de la Immigració de Catalunya (MhiC), Museum Fine Arts, Boston (MFA)

Juguem a cases... i a fer ciutat
Ideació: Oriol Ripoll

Agraïments
Sergi Alcalde, Luisa Algans, Carmina Álvarez, Sonia Amable Abellán, Purificación Aparicio, Amparo Asensio, David Bachiller, Cristóbal Baños, Imma Boj, Cristina Borderias, Jorge Bueno, Teresa Bullich-Fradera, Anna Butí, Abelardo Campos, Josep Capsir i Maiz, Josepita Claramonte (T), Santiago Cordero Fresneda, Ona Coch, Felisa de Blas, Andrea Delaplace, Chema Fanlo, Antonio Fernández Calahorro, María Dolores Ferreiro, Amador Ferrer, Manolita Fraile, Rita Francisco, Javier Fresno, Ginés Gago Navarro, Lola García Asensio, Glòria González, Natalia Hervás, Àngels Janer Munuera, Jenny Jiménez, Antonio

Ajuntament de Barcelona

Fernández Calahorro, Juan Carlos Llanos, Montserrat López Ariza, Ángel López Redondo, Rosa Martín (T), Rosa Martínez, Mónica Martínez, Purificación Martínez Aparicio, Alberto Martínez Bedmar, Joana Melenchón, Alba Melià, Aina Mercader Sbert, Tiina Merisalo, Àlex Montes, Ángel Navarro, José Luis Oyón, Pepín, Angelillo – Ángel Pérez Moreno, Josep Roca Cladera, Concha Rodríguez, Jordi Romero, Antonio Rongera (T), Pedro Rosa, Juan Sáenz, Juanjo Sánchez, Maite Sánchez Roca, Montserrat Soler i Duch, Joan Carles Soler i Duch, Paolo Sustersic, Carme Trilla, TVClot, Família Vela Colina, Lola Vilaplana Juan, Agnès Urbano, Lola Villegas.
Col·laboracions especials: Salvador Angosto, Ferran Blaya, Paquita Delgado, Josep Maria Romero i Carme Turégano.

Agraïments institucionals: Ramon Barbet, Rosa Delgado, Aritz García, Sara Gasull, Miquel Àngel Lozano, J.C. Melero, Raimundo, María Roncero, Mireia Rossell, Eva Sánchez, Jordi Sánchez i Mercè Zegrí.

Agraïments entitats: Associació de Veïns i Veïnes del Bon Pastor, Biblioteca Bon Pastor, Casal Gent Gran Bon Pastor, Centre Cívic Bon Pastor, Fem Soroll Bon Pastor, Rebost Solidari Bon Pastor - Baró de Viver, Universitat de Barcelona

EQUIP MUHBA
Daniel Alcubierre, Maria Dolors Aguadé, M. José Arnal, Pasqual Bayarri, Sergi Benajas, Stanislav Biel, Mònica Blasco, Quim Brugada, Jaume Capsada, Eulàlia Cartró, Carmen Cazalla, Lídia Font, Carlos Fumanal, Anna Garcia, Marta Iglesias, Jaime Irigoyen, Anna Lázaro,Teresa Macià, Sònia Martínez, Mercè Martínez, Carles Mela, Núria Miró, Elena Pérez, Carla Puerto, Ramon Pujades, Emili Revilla, Elena Rivali, Joan Roca, Judith Samsó, Mònica Sanchez-Migallón, José Manuel Sánchez, Marta Segarra, Teresa Soldino, Xavier Tarraubella, Edgar Straehle, Dolors Xufré.

El MUHBA compta amb el suport del Cercle del Museu:

CERCLE DEL MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA

REFERÈNCIES DEL PROJECTE

Elena Pérez Rubiales and the MUHBA Team: "At home. Worker housing as a new participative branch of Barcelona City Museum", dins de The Future of City Museums, ICOM/Camoc, 2019, pàg. 106-111, https://camoc.mini.icom.museum/wp-content/uploads/sites/4/2020/04/FRANKFURT_CONFERENCE_-_BOOK_OF_PROCEEDINGS_Final_LR__2_.pdf

Joan Roca i Albert i Carme Turégano López: "La gestió participativa i el museu de la ciutat. Patrimoni, ciutadania i nodes culturals als barris de Barcelona", Diferents. Revista de museus, 5 (2020), https://www.e-revistes.uji.es/index.php/diferents/article/view/5519

Paolo Sustersic, Joan Roca et al: Habitar Barcelona. "La restitución y museización de las Cases Barates del Bon Pastor", Res mobilis, vol. 10, 13 (2021), https://reunido.uniovi.es/index.php/RM/article/view/16267/13629

Andrea Delaplace: "Immigration, Housing and the Right to the City: Life in the HLMs of Paris and in the Industrial Estates of Barcelona and their Presentation in the Museum", CAMOC Museums of Cities Review, 1 (2022), pàg. 16-19, https://camoc.mini.icom.museum/wp-content/uploads/sites/4/2022/06/CAMOCReview-No.1-2022-forwbesite.pdf

Ajuntament de Barcelona

Contactes

MUHBA Comunicació
Mercè Martínez
mmartinezj@bcn.cat
Mireia Mora i Aloma Vilamala
aloma@latremenda.coop
(680 56 74 73)

Departament de Premsa
Institut de Cultura de Barcelona
La Rambla, 99. 08002
T. 93 316 10 69
premsaicub@bcn.cat
Belén Ginart (678 47 92 29)
Guillem Talens (662 62 73 50)
Maria Ustarroz (678 53 88 69)

Materials de premsa

https://eicub.net/share/service/publicSite?node=workspace://SpacesStore/9a441d24-d6e0-4d53-a75b-a78f6bff87dc

Més informació

https://www.barcelona.cat/museuhistoria/ca/patrimonis/els-espais-del-muhba/muhba-bon-pastor